

Čarls Dikens

**Otvorena knjiga
Beograd, 2021.**

Naslov originala:
Charles Dickens
**THE CRICKET ON
THE HEARTH:
A FAIRY TALE OF
HOME**

Prevod sa engleskog:
Mirko Bižić

Čarls Dickens

CVRČAK NA OGNJIŠTU

Poglavlje I - cvrčanje prvo

Počeo je čajnik! Ne govorite mi šta je rekla gospođa Piribingl. Ja znam bolje. Gospođa Piribingl može da ostavi zapisano za večna vremena kako ona nije mogla da kaže ko je prvi počeo, ali ja kažem da je čajnik. Nadam se da bi trebalo da ja znam! Počeo je čajnik, punih pet minuta po malom požutelom holandskom časovniku u uglu, pre nego što je cvrčak zacvrčao.

Kao da časovnik nije završio otkucavanje i grčeviti mali kosač na njemu koji je zamahivao kosom desno i levo ispred mavorske palate, nije pokosio pola jutra imaginarne trave pre nego što se cvrčak pridružio svemu tome!

Pa, nije u mojoj prirodi da nešto zasigurno tvrdim. Svi to znaju. Ne bih suprotstavio svoje mišljenje mišljenju gospođe Piribingl, osim ako sam sasvim siguran, ni po koju

cenu. Ništa ne bi moglo da me navede na to. Ipak, ovde je u pitanju činjenica, a činjenica je da je čajnik počeo najmanje pet minuta pre nego što je cvrčak dao ikakav znak svog postojanja. Ako mi se u tome usprotivite, reći ću da je bilo deset minuta.

Dozvolite da ovo ispričam tačno onako kao što se desilo. Trebalo je da počnem sa tim od prve reči, ali sam jednostavno razmišljao ovako – ako treba da pričam priču, moram početi od početka; a kako je moguće početi od početka, a da ne počnem od čajnika?

Izgleda da je u pitanju bila neka vrsta takmičenja ili isprobavanja veštine, morate razumeti, između čajnika i cvrčka. A evo šta je dovelo do toga i kako je to ispalo.

Gospođa Piribingl je izašla u hladan i vlažan sumrak i kuckajući po vlažnom kamenju u paru klompi koje su ostavljale bezbroj grubih otisaka u obliku prve Euklidove postavke po celom dvorištu, napunila čajnik kišnicom iz bureta. Uskoro se vratila, niža za visinu klompi (i to znatno niža jer su one bile visoke, a gospođa Piribingl niska), stavila je čajnik na vatru. Pri tome je izgubila strpljenje ili ga na trenutak pogrešno postavila, pošto je voda bila neprijatno hladna

i u onom klizavom, bljuzgavom, ledenom stanju kada se čini kao da prodire kroz sve supstance, uključujući i đonove klompi - doprla je do nožnih prstiju gospođe Piribingl, čak je i zapljusnula po nogama. A kada se prilično ponosimo (i to s razlogom) svojim nogama i naročito vodimo računa o urednosti čarapa, ovako nešto nam, na trenutak, bude teško da podnesemo.

Osim toga, čajnik je bio nepodnošljiv i tvrgodlav. Nije se dao da ga postavi na gornju kuku; nije hteo ni da čuje da se ljubazno smesti na grumenje uglja; naginjao se napred delujući pijano i curio po ognjištu kao prava budala od čajnika. Bio je svadljiv i mrzovoljno je šištao i prskao na vatri. Povrh svega ostalog, poklopac se, opirući se prstima gospođe Piribingl, prvo okrenuo naopačke, pa zatim sa istinskom upornošću dostojnom nekog valjanijeg cilja, postrance potonuo do samog dna čajnika. Ni trup broda *Kralj Džordž* nikada nije pružio ni upola toliko čudovišan otpor pri podizanju iz vode kakav je poklopac primenio protiv gospođe Piribingl, pre nego što je uspela da ga ponovo izvadi.

Čak i tada je čajnik izgledao sasvim natmureno i jogunasto, izdižući dršku sa pr-

kosom i isturajući grlić drsko i podrugljivo prema gospođi Piribingl kao da kaže: *Voda neće proključati. Ništa me ne može navesti na to!*

Ipak, gospođa Piribingl je, pošto joj se vratilo dobro raspoloženje, protrljala punačke male šake jednu o drugu i sela pred čajnik smejući se. U međuvremenu se veseli plamen podizao i padao, bljeskajući i sevujući na malom koscu na vrhu holandskog sata, sve dok čovek ne bi pomislio kako nepomično stoji pred mavarskom palatom, uveren da se ništa ne pokreće osim tog plamena.

A on se svakako pokretao, i to u grčevima, po dva u sekundi, ravnomerno i tačno. Bilo je grozno gledati njegove muke kada je trebalo da sat otkuca i kada je kukavica provirivala iz vratanaca palate, oglašavajući se šest puta; to ga je svaki put protresalo kao glas neke sablasti – ili kao da ga nekakva žica povlači za noge.

Tek kada je silovito komešanje i brujanje među utezima i kanapima ispod njega sasvim utihnulo, uplašeni kosac je ponovo došao sebi. A on se nije preplašio bez razloga; jer ti zveketavi, štrkljasti kosturi časovnika veoma su uznemirujući u svom radu, i ja se veoma čudim kako bilo koji ljudi, ali

pre svega kako mogu Holanđani, voleti da ih smišljaju. Postoji rasprostranjeno uverenje da Holanđani vole široke nogavice i mnogo odeće za svoje donje delove tela, i svakako bi trebalo da znaju više od toga i da ne ostavljaju svoje časovnike tako tanke i nezaštićene.

Dakle, primetićete da je čajnik počeo večernju zabavu. Sada je čajnik, postavši krotak i melodičan, počeo da ispušta nezaustavljivo grgotanje iz svog grlića i upušta se u kratko, ali glasno hrkanje, koje je odmah u samom začetku prekidao, kao da se još nije sasvim odlučio da bude prijatan u društvu. A posle dva ili tri takva uzaludna pokušaja da priguši svoja druželjubiva osećanja, odbacio je svu mrzovolju, svu uzdržanost, i prepustio se pevanju tako prijatnom i ushićenom o kakvom osećajni slavuj još nije imao ni najblažu ideju.

Pritom, to pevanje je bilo tako jednostavno! Bogami, vi biste mogli to razumeti kao knjigu – a možda i bolje nego neke knjige koje bismo i vi i ja mogli da pomenemo. Svojim toplim dahom koji je izbijao u lakom oblačku što se veselo i graciozno uzdizao za nekoliko stopa, pa visio u uglu ognjišta kao u sopstvenom domaćem nebu, kotrljao je

čajnik svoju pesmu takvom snagom radosti da je njegovo gvozdeno telo šumelo i meškolojilo se iznad vatre, a i sam poklopac, do nedavno buntovni poklopac - takav je uticaj svetlog primera - izvodio je neku vrstu živahnog plesa i klepetao kao gluva i mlada činela koja nikada nije spoznala svrhu svog brata blizanca.

Da je pesma čajnika bila pesma poziva i dobrodošlice nekome napolju: nekome ko je u tom trenutku dolazio prema udobnom malom domu i pucketavoj vatri, u to nije bilo nikakve sumnje. Gospođa Piribingl je to savršeno dobro znala dok je zamišljena sedela ispred ognjišta. Noć je mračna, pevao je čajnik, trulo lišće leži pored puta, a gore iznad, sve je magla i tama, a ispod je sve blato i ilovača, i postoji samo jedno olakšanje u tužnom i mutnom vazduhu, a ja ne znam da li je, jer to je samo bljesak tamne i jarke crvene boje, tamo gde su sunce i vetar zajedno stavili pečat na oblake zbog njihove krivice za takvo vreme; a široki otvoreni predeo je dugi mutni potez crnila i na putokazu se nahvatalo hrapavo inje, a staza se rastopila i sva je blatnjava; a taj led nije voda i ta voda nije slobodna i ne možeš da kažeš da je išta